

*Een nieuw verbreid parfum vulde, door de spleten van de aarde,
de ademtochten omgevormd tot rook en geur:
wilde tabak verhief zijn rozenstruik van denkbeeldige lucht.*

Canto General, I.1. Vegetaciones

PABLO NERUDA

PROLOOG

Zijn zeventienjarige dochter kwam extatisch dansend voorbij, met haar linkeroog heen en weer bengelend aan een oogzenuw, tot knappens toe gespannen als een elastiek. Uit de donkere linkeroogkas droop de mascara, dik als lava en sissend door de hitte op haar huid. Daarna droomde Dirk dat zijn vrouw hem de avond voordien had weggestuurd, exact een maand nadat zijn vader was overleden, zo'n halfjaar nadat zijn moeder die al was voorgegaan en ook net nu hij zelf tot over zijn oren in het werk zat op de school waar hij les gaf. Hij had het helemaal en finaal gehad. Hij had die nacht slecht geslapen of beter gezegd, hij had onafgebroken liggen woelen terwijl de momenten van slaap zich ongemerkt afwisselden met eindelijk gepieker.

Zijn leven was een puinhoop, iedereen keerde zich tegen hem en het beste was voorbij. In zijn dromen waren zijn kinderen opgevoed tot op een niveau dat er niets meer aan op te voeden viel. Integendeel. Hij droomde dat zijn zoon een luie, neuspeuterende puber was die zijn vader doorlopend uitlachte om zijn kleren, zijn uiterlijk en hetgeen hij zei. Het droomscript bevatte verder nog een onvoorzien hoge belastingbrief op groen papier, een pak zorgen rond de verkoop van zijn ouderlijk huis dat veel te laag werd geschat en een loodzware ketting aan zijn linkervoet. Die was vastgeklonken aan

een massieve ring in een verweerde muur om hem het vluchten te beletten.

Het ergste was dat hij besepte, nu hij rechtop zat in bed, dat dit alles geen droom was. Op dat oog van zijn dochter na, natuurlijk. En in het werkelijke leven zijn aanslagbiljetten niet groen. En ook die ketting was er niet letterlijk. Zijn oogranden gloeiden en de kraag van zijn pyjama kon hij uitwringen. De natte stof plakte tegen zijn schouders. Het licht dat langs het slaapkamergordijn binnenkwam en dwars over zijn bed een streep trok, bewees dat hij wakker was. Klarwakker. En daar werd hij op slag zo moe van.

‘Nee,’ had Nancy gezegd, terwijl ze hem recht in de ogen had gekeken. Hij probeerde dat ook, al geraakte hij niet verder dan zich te concentreren op het pigmentvlekje vlak bij haar bovenlip. ‘Mijn besluit staat vast. Ik denk nog helemaal niet aan een echtscheiding. We gaan wel best even uit elkaar, voorlopig.’

Dirk moest dit even incasseren. ‘Voorlopig,’ had ze gezegd. Hij opende zijn mond om dieper te ademen, en wist al op voorhand dat Nancy in die beweging het begin van een repliek zag. Ze praatte vlug verder, alsof ze hem te snel af wilde zijn. ‘Was dit nu nodig?’ Ze had het over de discussie van ruim vierentwintig uur eerder. Die was begonnen met de afspraak van Lotte bij Never Ending Beauty in de Zuidstraat voor permanente make-up.

Het begint allemaal roze, dacht Dirk. De kraamafdeling bevindt zich op Wolk nummer 1 in de Straat van Geluk. Je vrouw is een levendbarende engel. Het roze wurmpje is schattig, met fotogenieke handjes en blauwe ogen. Mensen zijn vriendelijk, begrijpend en meegaand. Grootouders brengen voedsel, wasen je kleren en je krijgt links en rechts een premie. Dan wordt het wurmpje wat ouder en blijf je voor de rest van je leven heim-

wee hebben naar zijn kleutertijd, waarin je als volwassene zelf weer gek bent op puzzels, zandbakken en poppen. Samen met dat ene kind vier je intussen de komst van een nieuwe baby en je kijkt verbluft hoe die op zijn zesde plots kan lezen. Daarna planten ze zichzelf jarenlang voor tv, vreten ze je koelkast leeg en het gaat hard wanneer je plots beseft dat ze meer op reis gaan dan jijzelf. Met heimwee dacht Dirk aan het moment waarop hij Lotte zag vertrekken op studiereis naar Londen, zag leren paardrijden of – helemaal nog niet zo lang geleden – bij het installeren van de openingsmuziek van Indiana Jones als ringtone op zijn telefoon.

Met heimwee koop je niets. Net zoals de geologische geschiedenis, het onderwerp waarover hij ooit zijn eindwerk maakte, leek het leven uit era's te bestaan waaraan niet te wrieken viel. Het quartair waarin de mensheid leefde, bestond uit het pleistoceen, het holoceen en tot slot het tijdperk van discussies met je dochter.

'Zijt gij nu helemaal zot geworden!' was dankzij een of ander tv-programma de ideale zin om een opstartende discussie onomkeerbaar in de richting van een permanente patstelling te sturen. Dat wist Dirk. Het had er hem niet van weerhouden om die zin net iets luider te roepen dan Lotte had verwacht. Daarop was er zo'n uitzichtloos debat losgebarsten waarin elk woord alle voorgaande opnieuw aanwakkert.

'Het is mijn lichaam en niet het jouwe.'

'Ja, en daarom moet je het verminken.'

'Verminken? De halve klas loopt met permanente eyeliner rond.'

'De halve klas? Twee, bij mijn weten. Dat anorectische meisje Tess en dan dat ding met die ring door haar neus. Ja, vooral daaraan moet je je spiegelen.'

“Dat ding met die ring” is wel Janne. En omdat haar vader

aan de haven werkt, kijk jij neer op die mensen. Racisme noem ik dat.'

Het r-woord was gevallen. De bocht naar het grotere verhaal was vlot genomen en geen halve minuut later waren achtereenvolgens de schooldirectie, de federale regering, Hitler en de wet van Godwin ter sprake gekomen, ruim een minuut vroeger dan bij de discussie daags voordien.

Lars lag in de zetel. Daar was hij dan weer zo goed in. Terwijl de rekbaarheid van spelregels bij het discussiëren tussen gezinsleden werd afgetoetst, lag hij achterover naar een verse neuskeutel te staren op de punt van zijn wijsvinger. Nancy was verdwenen. Typisch, dacht Dirk.

Hij keek naar Lottes rood aanlopend gezicht en hij dacht aan de rekbaarheidswet van Hooke die het verband tussen mechanische spanning en de eruit voortkomende vervorming berekent. Hij voelde stilaan de in die wet beschreven proportionaliteitsgrens naderen. Hij keek naar de vingertop in de zetel waarop geen neuskeutel meer te zien was en zag Lars met zijn lippen smakken. Als een schildpad. En hij dacht aan Darwin. Hij sloot zijn ogen en dacht aan Teilhard de Chardin. Hij dacht, ik denk gewoon te veel.

Dat dacht ook Nancy die terug binnenkwam nu de boel om zeep was. Ze gaf hem te kennen dat hij te volgzaam was en tegelijk te lichtgeraakt. Te weinig ondernemend en tezelfdertijd te doortastend. Te onhandig en te voortvarend. Halfslachtig maar dubbelzinnig. Lief maar laf. Hij vond dat allemaal moeilijk te verenigen, er moest iets anders spelen. Iets met een druppel en een emmer.

'Kan jij niet een paar weken in de villa gaan wonen?' had Nancy gezegd, eerder bedoeld als onbetwistbaar voorstel dan als vraag. 'Die staat toch leeg, nu je ouders er allebei niet meer zijn. Bovendien heb je dan nog wat tijd om te beslissen wat ermee moet gebeuren.'

Een combinatie van argumenten. Daar was duidelijk over nagedacht. De voornaamste reden, had ze eraan toegevoegd, was dat zij dan met de twee kinderen in de stad kon blijven – ‘zij moeten toch vlot naar school kunnen met de fiets’ – tot de rust was teruggekeerd. Even later stond een valies met verse kleren op de dorpel. Hij stond erbij, keek ernaar en vertrok.

Na lang en diep nadenken kwam hij tot het besluit dat haar wil om even uiteen te gaan en hem een tijd apart te laten wonen eenvoudigweg te wijten was aan het complexe geheel der dingen in het leven. Net zoals het wiel niet door één mens was uitgevonden en in een bepaalde periode van de evolutie overal tegelijk opdook, zo dacht Dirk, moest Nancy een samenhang hebben gezien tussen verschillende gesprekken, meningen, discussies en handelingen van de laatste maanden. Ze had dat alles in haar geest tot één geheel gesmeed.

De schuine streep zon over zijn beddengoed was opgeschoven. De punt ervan wees naar de kleerkast die nog van zijn ouders was. In het bed waarin hij wakker lag te worden, was hij ooit verwekt. Was het die gedachte, of eerder de klamme kraag van zijn pyjama die hem aan het rillen bracht?

Typisch, had Dirk gedacht, nog steeds met beide ogen op de schuine streep zonlicht gericht, echt typisch voor mijn ouders dat ze erin slagen om net nu allebei overleden te zijn.

Hij kwam overeind. Door het bewegende laken werd de lichtstreep een soort grillige grafiek. Ze daalde naar de diepte tot in de schaduw in de hoek van de kamer. Daar verdween alles in het donker. Zucht, dacht Dirk, mijn ouders waren van het soort dat sterft op een slecht moment in het leven. Was mijn vader er nog, dan was dit huis niet vrij. Dan lag ik nu niet in dit bed. Dan was ik nu niet zo moe wegens te weinig diepe slaap en door te veel te liggen wroeten wegens een enge droom. Die geen droom was. Waren droom en werkelijkheid verwis-

selbaar? Plato. Filosofie. Geschiedenis. Om halfnegen moest hij zijn eerste les geven. Geschiedenis van de filosofie. Aan vierentwintig jonge mensen van zeventien jaar, dezelfde leeftijd als Lotte – je hield het niet voor mogelijk.

Er kraakte iets toen Dirk eindelijk opstond. Of het zijn knie was of het ledikant, hij wist het niet. Opkomende hoofdpijn overheerste al de rest. Ook dat nog.

Gelukkig was het dinsdag, in de eerste volle week van de maand.

EERSTE DEEL

PARTAGAS

Het aanstrijken van een nieuwe lucifer. Zijn ogen volgden het gele vlammetje. Het schoof traag over het blakerende luciferhout als een zonverlicht zeiltje over een oceaan van duisternis. Het zachte gesis bij de ontbranding en het kronkelen van het tot koolstof verschroeiende houtje leidden hem af van woelige gedachten. Dirk kwam tot rust in het donker van de club.

Er stonden twaalf chesterfields in een halfmond, elk voorzien van een staande lamp met een dimmer. Daarmee kon elke roker apart de grootte en intensiteit van zijn eigen lichtkring aanpassen en kreeg hij de keuze om zich in het duister af te zonderen of in het volle licht deel te nemen aan het gesprek. Slechts zelden zette iedereen tegelijk zijn lamp aan. Dan gloeide de halve cirkel op als een sterrenstelsel waarvan de randen vervaagden in het omringende duister van het heelal.

Dirk was de enige die het deed met lucifers. Er waren er met een aansteker en een paar met een dure jetflame. De laatste tijd was er steeds meer gedoe over wat er nu het beste was, het meest authentieke of het meest traditionele. Decler had er zelfs historische argumenten bijgehaald, en de manier beschreven waarmee de antieke Midden- en Zuid-Amerikanen te werk gingen om hun sikar aan te steken. Waarop Dedeayne, die het